

ken, de zondagse liturgie en de invoering van Engelstalige diensten. Terwijl de Christian Reformed Church nog lang een typisch Nederlands kerkgenootschap bleef, tot en met de theologische oriëntatie toe, vermengde het Nederlandse karakter van de Reformed Church zich met het Amerikaanse. In Amerikaanse ogen was ook deze kerk toen nog een Nederlandse kerk, maar voor een nieuwe Nederlandse immigrant was de Christian Reformed Church vertrouwd.

Een typische vertegenwoordiger van deze ambivalentie is de Van Raalte-biograaf Henry Elias Dosker. Hij was afkomstig uit Nederland en functioneerde jarenlang als predikant van de Reformed Church op de grens van de Nederlandse en de Amerikaanse wereld, om tenslotte in de Amerikaanse op te gaan.

Doskers naam komt voor in menige publicatie over de geschiedenis van de Nederlandse emigrantenkerken, maar over zijn persoon en leven is weinig bekend. Een recente archiefschenking brengt daarin nu echter verandering. In 1995 overleed de predikant en kerkhistoricus dr. R.H. Bremmer, bekend vanwege zijn historische en dogmatische studies inzake Herman Bavinck. Tot het deel van zijn persoonlijk archief, dat hij naliet aan het Historisch Documentatiecentrum voor het Nederlands Protestantisme, behoorde ook een verzameling van zo'n 25 brieven van Henry Dosker uit de periode 1873-1899. Dit was niet geheel onbekend, want Bremmer had in één van zijn boeken over Bavinck melding gemaakt van Doskers brieven, die hij had gekregen van Bavincks dochter. Hij schreef dat ze voor de kennis van Bavinck niet van belang waren,³ en niemand anders heeft ze sindsdien gelezen. Maar ten aanzien van Dosker ligt dit anders. Dosker schreef vaak uitgebreid en met veel ontboezemingen aan zijn vriend Bavinck. Hij excuseerde zich geregeld zoveel tijd en aandacht van zijn vriend te vragen, maar voor de historicus zijn Doskers lange brieven een zegen. Ze bieden een uitgelezen mogelijkheid Dosker en zijn leven temidden van de Nederlandse emigranten uit die dagen van nabij te leren kennen. Bovendien was Dosker actief in het kerkelijk leven en in de theologie en kerkgeschiedenis. Na zijn afstuderen aan het presbyteriaanse McCormick Seminary te Chicago in 1879 was Dosker meer dan twintig jaar werkzaam in West-Michigan, eerst als predikant van de Reformed Church in Holland en Grand Haven, en van 1894 tot 1903 als hoogleraar aan het Western Theological Seminary van zijn kerk. In deze 24 jaar preekte, publiceerde en doceerde hij en had hij grote invloed binnen zijn gemeenschap. Zijn brieven getuigen daarvan. Ze vertellen over het kerkelijk leven in de Verenigde Staten en Nederland en laten het licht vallen op theologische ontwikkelingen en zijn rol daarin. Via Doskers brieven komen

3. R.H. Bremmer, *Herman Bavinck en zijn tijdgenoten*, Kampen, 1966, pag. 19.